

Kapittel 1 Lovutkast

Lov om støtte til rettshjelp (rettshjelpsloven)

Kapittel 1 Overordnede bestemmelser

§ 1 Lovens formål

(1) Loven skal legge til rette for at alle får mulighet til å identifisere og ivareta sine rettslige interesser.

(2) Loven skal sikre at personer som trenger det, men ikke selv har økonomiske forutsetninger for å betale, skal få nødvendig rettslig bistand i saker av stor velferdsmessig betydning.

§ 2 Rett til støtte

(1) Personer som oppfyller vilkårene i kapittel 2, har krav på nødvendig offentlig støtte til rettshjelp i saker som er nevnt i kapittel 3.

(2) Støtte til rettshjelp regnes ikke som nødvendig dersom behovet for bistand kan dekkes gjennom andre ordninger eller tilbud.

(3) Støtte til rettshjelp regnes ikke som nødvendig dersom det ut fra sakens betydning er urimelig at det offentlige betaler for bistanden.

§ 3 Advokatenes rolle og oppgaver

(1) Rettshjelp etter denne loven gis av advokater som driver advokatvirksomhet etter reglene i domstoloven § 231, eller som arbeider ved et offentlig advokatkontor. Departementet kan ved forskrift eller i enkelttilfeller tillate at rettshjelp gis av andre enn advokater. Personer som kvalifiserer for støtte til rettshjelp, velger selv advokat, innenfor de rammene som følger av lov eller forskrift.

(2) Advokater har plikt til å orientere sine klienter om muligheten for å søke om støtte til rettshjelp dersom klienten kan tenkes å ha rett til slik bistand.

(3) Dersom det gis støtte til rettshjelp i en sak, kan ikke advokaten kreve eller motta ytterligere vederlag fra klienten.

Kapittel 2 Personer som kvalifiserer for støtte

§ 4 Hvem som kan få støtte

Støtte til rettshjelp gis til fysiske personer.

§ 5 Økonomiske vilkår

(1) Støtte til rettshjelp gis til personer som har et økonomisk beregningsgrunnlag etter andre eller fjerde ledd som ikke overstiger fem ganger folketrygdens grunnbeløp (G).

(2) I beregningsgrunnlaget inngår bruttoinntekt

- pluss 0,5 ganger nettoformue som overstiger 7,5 G, dersom søkeren eier bolig
- pluss 0,5 ganger nettoformue som overstiger 2 G, dersom søkeren ikke eier bolig
- minus gjeldsrenter ganget med nettoformue, delt på gjeld, dersom søkeren har negativ nettoformue
- minus 0,5 G per hjemmeboende barn under 18 år, begrenset til fire barn.

(3) Beregningsgrunnlaget i andre ledd fastsettes ut fra skattelovens definisjoner. Når nettoformuen fastsettes, ses det bort fra verdsettingsrabatter.

(4) Ektefeller skal vurderes samlet når det økonomiske grunnlaget beregnes. Beregningsgrunnlaget til hver av ektefellene er 0,6 ganger ektefellenes samlede beregningsgrunnlag etter andre ledd. Personer som lever sammen og har felles økonomi, skal vurderes på samme måte som ektefeller.

(5) Departementet kan gi forskrift om hvilke opplysninger og hvilke tidsperioder som skal danne grunnlaget for beregningen av de økonomiske vilkårene i denne bestemmelsen. Departementet kan gi forskrift om økonomiske vilkår for støtte i tilfeller der personer som er bosatt i utlandet, søker om støtte.

Kapittel 3 Saker som kvalifiserer for støtte

§ 6 Tilknytning til Norge

Støtte til rettshjelp gis i saker i Norge og i saker etter norsk rett i utlandet.

§ 7 Støtte til rettshjelp i saker utenfor domstolene

I saker som behandles utenfor domstolene, gis det støtte

- a) til foreldre i saker etter barnelova kapittel 5, 6 eller 7 eller barnebortføringsloven
- b) til tidligere ektefeller eller samboere i saker etter ekteskapsloven del II, skifteloven annen del eller husstandsfellesskapsloven
- c) til skadede eller etterlatte i saker som gjelder erstatning for personskade eller tap av forsørger
- d) til leietakere i saker etter husleieloven § 9-8 eller tvangsfullbyrdelsesloven § 13-2 tredje ledd når saken gjelder egen bolig
- e) til arbeidstakere i saker som gjelder opphør av arbeidsforhold eller utbetaling av lønn eller feriepenger
- f) til den som vurderer å klage over vedtak etter folketrygdloven eller sosialtjenesteloven.

§ 8 Støtte til rettshjelp i saker for domstolene og Trygderetten

- (1) I saker som behandles av domstolene, gis det støtte
- a) til foreldre i saker etter barnelova kapittel 5, 6 eller 7 eller barnebortføringsloven
 - b) til skadede eller etterlatte i saker som gjelder erstatning for personskade eller tap av forsørger
 - c) til leietakere i saker etter husleieloven § 9-8 eller tvangsfullbyrdelsesloven § 13-2 tredje ledd når saken gjelder egen bolig
 - d) til arbeidstakere i saker som gjelder opphør av arbeidsforhold eller utbetaling av lønn eller feriepenger
 - e) til skyldnere i saker som gjelder oppheving av gjeldsordning etter gjeldsordningsloven § 6-2 tredje ledd.
- (2) I saker som behandles av Trygderetten, gis det støtte til rettshjelp i alle saker. Reglene om støtte til rettshjelp i saker for domstolene gjelder også i saker for Trygderetten. Dersom den private parten har vunnet fram i Trygderetten, og staten som motpart anker, gis det også støtte til rettshjelp i forbindelse med behandling av saken i domstolene.

§ 9 Støtte til rettshjelp utenfor de prioriterte saksområdene

- (1) Utenfor de saksområdene som er angitt i §§ 7 og 8, kan det gis støtte til rettshjelp dersom særlige grunner gjør det rimelig. Det skal blant annet legges vekt på
- a) om saken har stor betydning for søkeren
 - b) om saken er av prinsipiell interesse
 - c) om søkeren har mulighet til å ivareta sine rettslige interesser uten rettslig bistand
 - d) om styrkeforholdet mellom partene er skjevt.

(2) Eventuelle avgjørelser eller uttalelser fra domstolene, andre konfliktløsningsorganer, nemnder, ombud og interesseorganisasjoner skal vektlegges ved vurderingen etter første ledd.

Kapittel 4 Beregning av støtten og omfanget av rettshjelpen

§ 10 Rettshjelpsutgifter som inngår i ordningen

(1) Støtten beregnes på grunnlag av utgiftene etter andre ledd. Fra disse utgiftene trekkes en egenandel etter § 13.

(2) Rettshjelpsutgifter som inngår i ordningen, er

- a) advokatens salær
- b) godtgjøring for advokatens nødvendige reiseutgifter og reisefravær
- c) rettsgebyr etter rettsgebyrloven
- d) nødvendige utgifter til tolk
- e) salær til sakkyndig som er oppnevnt av retten
- f) betaling til fagkyndige meddommere.

(3) Advokatens salær beregnes ut fra det antallet rettshjelpstimer som er angitt i §§ 11 og 12, og en timesats som fastsettes av departementet. Merutgifter som følge av at det er valgt en advokat utenfor rettskretsen, godkjennes bare i særlige tilfeller.

(4) Eventuell merverdiavgift inngår i rettshjelpsutgiftene.

(5) Departementet kan gi forskrift om hvordan utgiftene i andre ledd skal beregnes, og om hvilke andre utgifter som eventuelt skal inngå i ordningen.

§ 11 Omfanget av rettshjelp i saker utenfor domstolene

(1) I saker utenfor domstolene gis det støtte til nødvendig bistand i inntil 15 timer.

(2) Rettshjelpsforvaltningen kan innvilge søknader om støtte til rettshjelp ut over 15 timer dersom særlige grunner gjør det nødvendig.

§ 12 Omfanget av rettshjelp i saker for domstolene og Trygderetten

(1) I saker som behandles av domstolene eller Trygderetten, gis det støtte for den tiden som går med til saksforberedelse, etterarbeid og rettsmøter.

(2) Retten skal sette et tak for antall timer som kan brukes til saksforberedelse og etterarbeid. Antallet kan ikke overstige 50 timer. Når taket fastsettes, skal det tas hensyn til

- a) sakens art og omfang
- b) rettshjelpsmottakerens rolle i saken
- c) hvor mye bistand rettshjelpsmottakeren tidligere har mottatt i saken.

(3) Dersom forholdene endrer seg slik at det er behov for mindre rettshjelp enn det som var forutsatt da taket ble fastsatt, har rettshjelpsmottakeren krav på støtte bare til det antall timer som anses som nødvendig for en forsvarlig forberedelse av saken.

(4) Rettshjelpsforvaltningen kan innvilge søknader om støtte til rettshjelp ut over det fastsatte taket dersom forholdene i saken endrer seg, eller dersom særlige grunner gjør det nødvendig.

§ 13 Egenandel

(1) Egenandelen som rettshjelpsmottakeren skal betale, fastsettes ut fra beregningsgrunnlaget i § 5 andre eller fjerde ledd som en proSENTSATS av rettshjelpsutgiftene i § 10 andre ledd.

(2) Rettshjelpsmottakere som har et beregningsgrunnlag under folketrygdens grunnbeløp, skal betale en egenandel på 5 prosent av rettshjelpsutgiftene.

(3) Rettshjelpsmottakere som har et beregningsgrunnlag over folketrygdens grunnbeløp, skal betale en egenandel på mellom 5 og 75 prosent som beregnes etter følgende formel:

$$0,05 + 0,035 * \left(\frac{\text{beregningssgrunnlag}}{\text{folketrygdens grunnbeløp}} - 1 \right) + 0,035 * \left(\frac{\text{beregningssgrunnlag}}{\text{folketrygdens grunnbeløp}} - 1 \right)^2$$

(4) Egenandelen kreves inn av Statens innkrevingssentral. Statens krav om betaling av egenandel er tvangssgrunnlag for utlegg. Departementet kan gi forskrift om forhåndsbetaling av egenandelen eller om at forfalte krav om egenandel skal være betalt før nye søknader om støtte kan innvilges.

Kapittel 5 Saksbehandling

§ 14 Søknader om støtte til rettshjelp

(1) Det må søkes om støtte før rettshjelpen gis.

(2) Søknader skal rettes til rettshjelpsforvaltningen.

(3) I saker som behandles av domstolene, må det søkes på nytt for hver instans.

§ 15 Behandling av søknader om støtte til rettshjelp

(1) Rettshjelpsforvaltningen avgjør om søkeren kvalifiserer for støtte etter kapittel 2.

(2) Dersom søknaden gjelder en sak utenfor domstolene, avgjør advokaten om saken kvalifiserer for støtte etter §§ 2, 6 og 7.

(3) Dersom søknaden gjelder en sak som behandles av domstolene eller Trygderetten, avgjør retten om saken kvalifiserer for støtte etter §§ 2, 6 og 8.

(4) Rettshjelpsforvaltningen avgjør om saken kvalifiserer for støtte etter § 9.

(5) Dersom søknaden blir avslått etter andre eller tredje ledd, kan søkeren be om at rettshjelpsforvaltningen tar stilling til søknaden.

(6) Departementet kan gi forskrift om behandling av søknader og om utbetaling av advokaters salær.

§ 16 Innhenting og behandling av personopplysninger

(1) Taushetsplikten er ikke til hinder for at rettshjelpsforvaltningen kan pålegge offentlige myndigheter å gi opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om de økonomiske vilkårene for å få støtte til rettshjelp er oppfylt eller har vært oppfylt i tidligere perioder.

(2) Rettshjelpsforvaltningen kan lagre og bruke opplysninger om personer som har søkt om støtte til rettshjelp, uten samtykke fra dem det gjelder.

§ 17 Klage på vedtak og avgjørelser

(1) Rettshjelpsforvaltningens vedtak kan påklages til Statens sivilrettsforvaltning.

(2) Avgjørelser som domstolene treffer etter §§ 12 andre ledd og 15 tredje ledd, kan ikke påklages eller ankes. Andre avgjørelser som domstolene treffer etter denne loven, kan ankes til overordnet domstol.

§ 18 Refusjon av sakskostnader og tilbakehold og tilbakebetaling av støtte og salær

(1) Dersom rettshjelpsmottakeren får dekket sine sakskostnader av motparten, har staten krav på tilbakebetaling av støtten som er gitt.

(2) Dersom rettshjelpsmottakeren har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger i søknaden, kan rettshjelpsforvaltningen treffe vedtak om at støtten skal tilbakeholdes eller tilbakebetales.

(3) Dersom advokaten har innvilget støtte til rettshjelp til tross for at vilkårene i §§ 2, 6 og 7 ikke var oppfylt, kan rettshjelpsforvaltningen treffe vedtak om at salæret skal tilbakeholdes eller tilbakebetales.

(4) Statens krav om betaling etter denne bestemmelsen er grunnlag for utlegg.